

Projekt podejmuje kwestię stosunków politycznych między monarchią piastowską a Cesarstwem we wcześniejszym i pełnym średniowieczu. Badania nad tą problematyką mają długą tradycję, sięgającą początków XIX wieku. Prowadzono je jednak przeważnie na marginesie studiów poświęconych różnorodnym aspektom czy wydarzeniom z dziejów średniowiecznej Polski i nie zaowocowały one powstaniem obszerniejszych opracowań, które przedstawiałyby stosunki polsko-niemieckie w szerszych ramach czasowych. Projekt ma na celu wypełnienie tej luki i przedstawienie relacji polsko-niemieckich w okresie między połową X wieku a schyłkiem wieku XII.

W dotychczasowych badaniach relacje Polski z Cesarstwem rozpatrywano przede wszystkim na płaszczyźnie stosunków określanych mianem publicznoprawnych bądź polityczno-prawnych, kładąc nacisk na wskazanie norm prawnych, mających je porządkować i ujmować w ściśle określone ramy. Decydującą rolę przyznawano w tym względzie prawu lennemu, w którym widziano podstawową regułę prawną, mającą określać nie tylko zasady funkcjonowania porządku społecznego i politycznego średniowiecznych monarchii, lecz również sposoby kształtowania relacji politycznych na płaszczyźnie „międzynarodowej”. W rezultacie dyskusje toczone wokół problematyki relacji Polski i Cesarstwa skupiały się przede wszystkim na zagadnieniu istnienia lub braku lennej zależności polskich władców od władców niemieckich. Istotę stosunków polsko-niemieckich między X a XII w. określać miały zatem z jednej strony ponawiane stale, chociaż z różnym nasileniem, dążenia władców niemieckich do narzucenia władcóm piastowskim zwierzchności lennej, z drugiej zaś wysiłki polskich władców zabiegających o zachowanie niezależności swojego państwa.

Przedstawiany projekt proponuje zasadniczą rewizję tego statycznego obrazu. Do podjęcia się tego zadania skłaniają rezultaty rozwijających się w mediewistyce w ostatnich dziesięcioleciach badań na rozumieniu we wczesnym i pełnym średniowieczu pojęcia państwa, rozwojem prawa lennego, czy znaczeniem, jakie w życiu publicznym w średniowieczu przypadało komunikacji symbolicznej, zwłaszcza działaniom o charakterze rytualnym. Podały one w wątpliwość słuszność wielu podstawowych założeń, uznawanych za oczywiste i nie podlegające dyskusji, leżących u podstaw dotychczasowych dociekań nad relacjami Polski z Cesarstwem. Dowodzą potrzeby odejścia od dominującego dotąd ujęcia, wpisującego je w ramy historyczno-prawnych konstrukcji i umieszczenia ich w zdecydowanie szerszym kontekście, uwzględniającym skomplikowany i dynamiczny charakter rzeczywistości politycznej X-XII w. Tak określone założenia projektu wymagają odwołania się do studiów porównawczych. W dotychczasowych badaniach perspektywa porównawcza była brana pod uwagę w ograniczonym zakresie. Proponowany projekt również pod tym względem zakłada zasadniczą zmianę podejścia. Uwzględni zagadnienia wiążące się ze sposobami kształtowania relacji politycznych Cesarstwa z jego pozostałymi sąsiadami, a także innych relacji „międzypaństwowych”. W rezultacie projekt przyniesie nowe spojrzenie na stosunki polityczne monarchii piastowskiej z Cesarstwem między II połową X a schyłkiem XII wieku, ukazane na szerokim tle porównawczym, uwzględniające złożony kontekst różnorodnych form kształtowania politycznych relacji i uzewnętrzniających je zrytualizowanych zachowań, konstytuujących rzeczywistość średniowiecza.